

X számú melléklet az oktatási miniszter. _____ / ____ .2025 számú rendelethez ⁽¹⁾

VALLÁS
tantárgy tanterve
Református és Evangélikus felekezetek részére

IX.-XII. osztályok
Közös törzsanyag (TC)

- 2025 -

ÁLTALÁNOS BEMUTATÁS

A jelenlegi tanterv kiegészíti a Vallás – Református és Evangélikus felekezet című tantárgy tantervét, melyet a liceumi (középiszkolai) nappali tagozatos osztályok esetében kell alkalmazni, a 2026-2027-es tanévtől kezdődően. Ezen osztálykategória számára, az OMEC (Oktatási, Kutatási és Ifjúsági Minisztérium) 4350/2025. számú rendeletének mellékleteként jóváhagyott liceumi nappali tagozatos kerettervek értelmében, a tantárgy tanulmányozására a következő heti óraszámot alakították, közös törzs (TC) bontásban:

Tanulmányi év	IX. osztály	X. osztály	XI. osztály	XII. osztály
Tantervi szegmens típusa	Közös törzs (TC)	Közös törzs (TC)	Közös törzs (TC)	Közös törzs (TC)
Heti óraszám	1	1	1	1

A tanterv kidolgozása a következőkkel összhangban történik:

- A 198/2023. számú, közoktatásról szóló törvény;
- Az Európai Unió Tanácsának (2018) egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákra vonatkozó ajánlásai;
- A nemzeti alaptanterv tervezésére, aktualizálására és értékelésére vonatkozó referenciák. A Nemzeti Alaptanterv referencia-kerete, amelyet a 3239/2021. OME-számú rendelet hagyott jóvá;
- A végzős hallgató képzési profilja, amelyet a 6731/2023. OME-számú rendelet hagyott jóvá.

Ezek a dokumentumok határozzák meg a kulcskompetenciák fejlesztésének és a liceumi végzősök képzési profiljának kereteit, olyan kompetenciákat, amelyek kialakításához a Vallás tantárgy is hozzájárul.

A Vallás tantárgy tantervét a kompetencia-alapú tantervtervezés modellje szerint dolgozták ki. A tanterv felépítése úgy készült, hogy hozzájáruljon a liceumi ciklusban tanuló diák képzési profiljának fejlesztéséhez, amely leírja a diákkal szemben megfogalmazott elvárásokat a liceumi tanulmányok végén, figyelembe véve a 198/2023. számú közoktatásról szóló törvényben, valamint a diákok fejlődési jellemzőiben megfogalmazott követelményeket.

A Vallás tantárgy tanulmányozása révén a liceumi végzős diák fejleszti személyes identitását és öntudatát, melyek spirituális és morális értékeken alapulnak; etikus és felelősségteljes viselkedést tanúsít, amely alkalmazható a személyes, társadalmi és szakmai életben; tiszteletet mutat a sokszínűség iránt és készséget az építő jellegű párbeszédre; elmélyíti általános műveltségét azáltal, hogy megérti a vallásnak az egyetemes civilizációra és kultúrára gyakorolt hatását; gyakorolja a kritikus gondolkodás és a morális ítélőképesség képességét, melyek alapvetőek a döntéshozatalhoz; aktívan részt vesz a közösségi életben, magáévá téve a szolidaritás, az együttműködés és a polgári felelősség értékeit.

A tantárgy hasznosítja a gimnáziumi ciklusban szerzett tudást, ahol a diákok elsajátították a vallási kultúra, az erkölcs és a közösségi értékekhez való viszonyulás első fogalmait. A liceumi oktatásban a hangsúly az alapismeretek felhalmozásáról a kritikai gondolkodás, az erkölcsi ítélőképesség és a társadalmi felelősség kompetenciáinak fejlesztésére helyeződik át. A fejlődés célja egy elkötelezett személyes identitás megszilárdítása, a felnőttkori életre való felkészülés és a spirituális értékek integrálása az összetettebb társadalmi, kulturális és szakmai kontextusokba.

Kiegészíti a társadalomtudományi tantárgyakat az emberre és a társadalomra vonatkozó értékközpontú és spirituális perspektívájával. Interdiszciplináris jellegű, elősegítve a közös projekteket az irodalommal, a művészettel, a társadalomtudományokkal és a polgári neveléssel.

A tanterv újdonságai:

- Átmeneti (transzverzális) kompetenciákra való orientáció (oktatás a demokratikus állampolgárságra, az életre nevelés, személyes fejlődés)
- Tartalmi aktualizálás (a vallási témák összekapcsolása a kortárs világ kihívásaival: digitalizáció, ökológia, emberi jogok, migráció, multikulturalitás, mesterséges intelligencia)
- Interaktív és gyakorlati dimenzió (társadalmi szerepvállalás, önkéntesség, interdiszciplináris projektek alkalmazása)
- Nyitottság a párbeszédre (interkonfessionális és interkulturális párbeszéd kompetenciájának kialakítása; a különböző vallási hagyományok közös értékeinek összehasonlító bemutatása)

- Hangsúly a jellemfejlődésen és az önismereten (reziliencia, érzelmi és spirituális intelligencia fejlesztése; személyes reflexiók eszközei – reflektív napló, spirituális portfólió).

A Vallás tantárgy tantervének felépítése a bemutatón kívül a következő elemeket tartalmazza:

- Általános kompetenciák;
- Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységekre vonatkozó példák;
- Tartalmak;
- Módszertani javaslatok.

A kompetenciák a tanulás során kialakított tudás, képességek és attitűdök strukturált együttese, amelyek lehetővé teszik speciális szakterületi vagy általános problémák megoldását, különféle kontextusokban.

Az **általános kompetenciák** azokra az eredményekre vonatkoznak, amelyeket a diák a Vallás tantárgy keretében a teljes líceumi ciklus során elsajátít. Ezeknek kettős szerepük van: egyrészt, tükrözik a tantárgy hozzájárulását a végzős képzési profiljához, és közvetve a kulcskompetenciák fejlesztéséhez; másrészt, strukturálják a tantárgyat a képzési profil függvényében.

A **specifikus kompetenciák** az általános kompetenciákból származnak, és azok elsajátításának köztes lépéseit jelentik, kialakításuk egy tanév során történik. Ezek alkalmazkodnak a diákok fejlettségi szintjéhez, irányítják teljesítményük értékelését, és keretet biztosítanak a didaktikai folyamat megszervezéséhez. Az általános kompetenciák kialakításának lépcsőfokaiként a specifikus kompetenciák évről évre megmutatják azok előrehaladását, fokozatosan hozzájárulva az általános kompetenciák fejlesztéséhez. E kompetenciák származtatása magában foglalja a tanulási folyamat fázisainak gondos differenciálását, oly módon, hogy a Vallás tantárgy tanulmányozásának végére a diákok elsajátítsák a megfelelő általános kompetenciákat.

A **tanulási tevékenységek** olyan keretet képeznek, amelyekben a specifikus kompetenciákat fejlesztik, gyakorolják és megszilárdítják. Ezeknek irányt mutató és ajánló szerepük van a tanárok számára, szabadságot biztosítva nekik ahhoz, hogy felhasználják a tanterv által javasolt példákat, kiegészítsék vagy helyettesítsék azokat, hogy a didaktikai folyamatot az osztály konkrét valóságához igazítsák. Ily módon az egyéni és személyre szabott tanulási útvonalak létrehozása nem marad pusztán eszmény, hanem konkrét alkalmazási módszerekkel és módokon keresztül válik megvalósíthatóvá.

A **tanulási tartalmak** – területek szerint vannak szervezve, és alapvető ismereteket jelentenek, amelyek révén a diákok kompetenciáinak kialakítását követik nyomon. Minden egyes osztály szintjén a tanterv olyan tantervi kínálatot tartalmaz, amely magában foglalja a keresztény tanítás, a vallásközi és kultúraközi párbeszéd, az alkalmazott erkölcsi nevelés és a közösségi életben való felelősségteljes részvétel szempontjait.

A **módszertani javaslatok** példákat kínálnak didaktikai stratégiákra, iránymutatásokat a didaktikai folyamat megtervezéséhez, valamint elemeket a folyamatos értékeléshez. Ezek magukban foglalnak ajánlásokat a kompetencia-alapú tanítási-tanulási-értékelési folyamat tényleges lebonyolítására, példákat a specifikus kompetenciák elérését támogató didaktikai stratégiákra, valamint javaslatokat az interdiszciplináris és integrált megközelítésre. Ezenkívül tartalmaznak iránymutatásokat a tanulási folyamat értékeléséhez a megcélzott kompetenciákhoz viszonyítva, melynek során különféle formák, módszerek és értékelési eszközök alkalmazhatók.

A pedagógusokat arra ösztönzik, hogy a tanítást a kompetenciák alapján tervezzék meg, a tevékenységeket a kontextushoz igazítsák, és változatos értékelési módszereket alkalmazzanak, a diák fejlődésére és előrehaladására helyezve a hangsúlyt.

Annak érdekében, hogy biztosítsák a koherens keretet a Vallás tantárgy tanításában, a tanterv egy sor közös elemet javasol a saját vallásuk tanítására az oktatási rendszerben tanítási joggal rendelkező összes romániai felekezet számára: az általános kompetenciák listáját, a specifikus kompetenciák egy részét, valamint néhány példát a tanulási tevékenységekre és a módszertani javaslatok általános részét. A specifikus kompetenciák és a tartalmak listáját minden egyes felekezet külön dolgozza ki, lehetővé téve a sajátjuk számára releváns témákra való összpontosítást.

ÁLTALÁNOS KOMPETENCIÁK (Á.K.)

1 Á.K.	A vallási identitás kifejezése egyéni és közösségi szinten, különböző élethelyzetekben
2 Á.K.	A vallási kifejezésformák és életmódok elemzése a világvallásokban
3 Á.K.	A személyes és közösségi életre vonatkozó felelős döntések meghozatala a vallási-erkölcsi értékekkel összhangban
4 Á.K.	Együttműködés másokkal a közösség előmozdítása érdekében a társadalomban, minden személy vallási értékeinek tiszteletben tartásával

IX. OSZTÁLY

SPECIFIKUS KOMPETENCIÁK (S.K.) ÉS PÉLDÁK TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEKRE (P.T.T.)

1 Á.K. - A vallási identitás kifejezése egyéni és közösségi szinten, különböző élethelyzetekben

IX.1.1. S.K Saját vallási identitását alkotó elemek meghatározása
<ul style="list-style-type: none">- Az ószövetségi szereplők keresztény jellemvonásainak felismerése a bibliai szövegek elemzése és fogalomtérképek készítése által.- A keresztyén értékrend megvilágítása ószövetségi személyek életdöntései által szerepjáték vagy monológ segítségével.- A Biblia tanításának bemutatása a keresztény erkölcsi értékekről „Isten országa és a földi királyságok” témájú vitákon keresztül, amelyekben a keresztyén ember jelleme hangsúlyozódik ki az ószövetségi bölcsesség irodalom alapján.
IX.1.2. S.K A keresztyén vallás alapjait meghatározó sajátos jelentések magyarázata
<ul style="list-style-type: none">- A keresztyén hit alapvető fogalmainak – mint például: teremtés, eszkatológia, törvény/parancsolat, messiási prófécia – magyarázata táblázatok vagy egyéni (digitális) munkaeszközök kidolgozásával, amelyek a fogalmak tisztázását és megértését szolgálják a tanév során.- Az istentiszteleti formák és eszközök bemutatása csoportos projektek által, amelyekben helyet kapnak az ószövetségi és a mai liturgiai helyek és rendek összehasonlítása.- Az ószövetségi messiási próféciaok osztályozása infografika vagy poszter készítésével, amelyben utalások történnek Jézusra és a próféciaok beteljesedésére.

2 Á.K. - A vallási kifejezésformák és életmódok elemzése a világvallásokban

IX.2.1. S.K A vallási sokféleség tiszteletén alapuló kifejezési formák elemzése, a saját hit tanításainak megismerése és elfogadása
<ul style="list-style-type: none">- Az ószövetségi pogány hit és az Isten által kinyilatkoztatott hit megkülönböztetése kerekasztal-beszélgetés formájában a következő témában: „Engem érdekel, hogy te mit hiszel, de az én hitem az Úr igéjén alapul.- Isten tanításának alkalmazása (Tízparancsolat/Törvény) mai hátrányos helyzetű csoportoknak írt Törvénykönyv elkészítése által, amely a régi és aktuális társadalmak alapjául szolgált és szolgál.- Dániel hitének és azoknak a személyeknek az ellentétbe állítása, akik beolvadtak a babiloni kultúrába, egyéni elmélkedő dolgozat vagy esszé segítségével a következő témában: „Aki elveszti életét, megtalálja”.

3 Á.K. - A személyes és közösségi életre vonatkozó felelős döntések meghozatala a vallási-erkölcsi értékekkel összhangban

IX.3.1. S.K A vallási értékek hatásainak elemzése a mindennapi élethelyzetekben hozott emberi döntésekben
<ul style="list-style-type: none">- Ószövetségi bibliai szövegek és a mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó állítások összehasonlítása érvelés vagy rövid reflexió által, személyes napló készítésével.- Ószövetségi bibliai szereplők (például Dávid, Ezsdrás, Nehémiás, Dániel) által hozott döntések helyességének vizsgálata szerepjáték, bibliodráma vagy „székinterjú” (chair-interview) formájában: hatalom vagy engedelmesség (Dániel), felemeltetés vagy üldözés (Dávid), kényelem vagy szolgálat (Nehémiás), elismerés vagy Isten előtti alázat (Ezsdrás).- Istenhez hű királyok, papok és próféták döntéseinek összekapcsolása a mi mindennapi választásainkkal egyéni esszék megírása vagy rövid filmek bemutatása által, adaptálva a mai élethelyzetekhez. Lehetséges címek: Hűség Istenhez a hatalom nyomása alatt - Daniel, Isten Igéjéhez való ragaszkodás, Szolgáló vezetés és felelősségvállalás - Ezsdrás, Remény és Isten jelenléte a szenvedésben - Ezékiel, Alázat, Istenre bízott igazságszolgáltatás - Dávid, A hűség állandósága fontosabb, mint a kezdeti siker - Salamon.

4 Á.K. - Együttműködés másokkal a közösség előmozdítása érdekében a társadalomban, minden személy vallási értékeinek tiszteletben tartásával

<p>IX.4.1. S.K A vallási értékek integrálása a közösségi szolidaritás elérésében és fenntartásában.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izráel királyságával kapcsolatosan megfogalmazott premisszák rendszerezése (1Sámuel 8) és az ország kormányzásának eredménye egyéni vagy csoportos prezentációk segítségével: Power Point, hipertext stb. - Az Ezsdrás és Nehémiás korában kialakuló új társadalom alapjául szolgáló értékek és a mai kor értékeinek összehasonlításának megfogalmazása interaktív kvizek – bibliai tesztek (Kahoot, Quizizz stb.) segítségével. - Egy kortárs irodalmi (szabadvers, digitális líra, performansz-költészet, haiku), művészeti (különböző anyagok felhasználásával) vagy zenei (rap, hiphop) alkotás létrehozása „A bibliai bölcsesség prototípusa” címmel.
<p>IX.4.2. S.K Egyéni és csoportos tevékenységek és projektek tervezése vallási értékek / értékrend alkalmazásával</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az ószövetségi és a keresztény ünnepek bemutatása, hangsúlyozva Krisztus jelentőségét egy poszter vagy digitális terv elkészítésével, amely kiemeli a folytonosságot (linearitást), valamint a saját, illetve más vallásokkal és felekezetekkel közös szimbólumokat. - Digitális kollázs vagy prezentáció készítése képekkel és rövid idézetekkel, amelyek szemléltetik a pusztai vándorlás során és a mai korban megjelenő vallásos értékeket (pl. hit, engedelmesség, kitartás, közösségi felelősség) és azok mai gyakorlati alkalmazását saját életében. - „Én és a Bibliám” témában készült rövid videók készítése, amelyekben interjút folytathatnak különböző felekezetek és gyülekezetek tagjaival.

IX. OSZTÁLY

TANULÁSI TARTALMAK

Tartalmi területek	Tartalmak
A választott nép ujjong és dicsőíti a Teremtő Istent	<ul style="list-style-type: none"> • A Bibliám és én • A világ kezdetétől a végső megújulásig • Az elrontott élet és annak következményei
A szövetség népe hirdeti Isten ígértét	<ul style="list-style-type: none"> • Szövetségekötés és annak megerősítése az ósatyáknál • A Szabadító Isten az ószövetségi nép életében • Isten népe hazát keres
Izráel népéből Isten közösséget – királyságot formál	<ul style="list-style-type: none"> • A királyság Isten tanításában • Királyok élete az ószövetségben • Megújult királyság a babiloni fogság után
Isten elhívottai törvényében és tanításában gyönyörködnek	<ul style="list-style-type: none"> • Isten szeretetének megmutatkozása a Tízparancsolatban • Az imádság ereje a királyok és próféták életében • A Bölcsesség a világ rendtartója – a Szentlélek vezetése az Ószövetségben • Hűség és kitartás Isten mellett a próféták életében • Vallási értékek a mai világban
Isten szentjei Krisztusra várva ünnepelnek	<ul style="list-style-type: none"> • Az istentisztelet és ünnepek az Ószövetség korában • Messiási próféciák az Ószövetségben

X. OSZTÁLY

SPECIFIKUS KOMPETENCIÁK (S.K.) ÉS PÉLDÁK TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEKRE (P.T.T.)

1 Á.K. - A vallási identitás kifejezése egyéni és közösségi szinten, különböző élethelyzetekben

X.1.1. S.K A vallási közösséget meghatározó elemek azonosítása

- Az Újszövetségben tanulmányozott bibliai személyek életére vonatkozó információk rendszerezése egy választott grafikus szervező (vázlat, kronológiai táblázat, fogalomtérkép, fűrt-ábra) elkészítésével.
- A bibliai szövegekben (A csodálatos halfogás, Lévi elhívása) a Jézushoz tartozás és a közösséghez való meghívás elemeinek felismerése, összehasonlító táblázat kitöltésével.
- A húsvéti ünnepek szimbólumainak és jelentőségének magyarázata egy személyes reflektív napló elkészítésével.
- Az első keresztény közösség életének jellemzése (ApCsel 2,42–47) rövid szóbeli bemutató formájában, a szolidaritás és az imaközösség hangsúlyozásával.

X.1.2. S.K A hitbéli tanítást (a keresztyén vallás alapjait) meghatározó jelentések megfelelő szemléltetése a különböző kommunikációs helyzetekben

- A fő üzenetek azonosítása az angyali üdvözletben és Jézus születésében, egy asszociációs feladat segítségével, mely bibliai verseket és szimbolikus képeket kapcsol össze.
- A mennyek országaról szóló példázatok teológiai értelmének magyarázata párokban, előre meghatározott irányító (segítő) kérdések segítségével.
- Annak elmesélése, ahogyan Lázár feltámasztása és Jézusnak a Nikodémussal folytatott beszélgetése a reményt és a hit újjászületését tükrözi, kulcsszavak (Hashtag-típusú) kiemelésével és rövid narratívával.

2 Á.K. - A vallási kifejezésformák és életmódok elemzése a világvallásokban

X.2.1. S.K Az ókori vallások és az evangéliumok (kereszténység) alapvető hitelveinek osztályozása

- A Jakab apostol és Pál apostol Filippiekhez írt levelekből származó tanító jellegű szövegek csapatokban való összehasonlítása, a valódi és formális hit megnyilvánulásainak megkülönböztetésére.
- Pál missziójának és a kereszténység elterjedésének vizsgálata interaktív térkép segítségével.
- Alkalmazza aktuális élethelyzetekre Jézus mennybemenetelének és a missziós parancsnak a tanításait egy, a „Hogyan lehetek a hit tanúja a világban?” című esszé megírásában.

3 Á.K. - A személyes és közösségi életre vonatkozó felelős döntések meghozatala a vallási-erkölcsi értékekkel összhangban

X.3.1. S.K A hit tanítások priorizálása / előnybe helyezése a személyes és közösségi életben történő döntéshozatalban

- Jézus példázataiban szereplő karakterek lehetséges reakcióinak értékelése, annak érdekében, hogy egy csoportos vita keretében azonosítsuk azokat a hozzáállásokat és viselkedéseket, amelyek a legjobban tükrözik az evangéliumi értékeket (felebaráti szeretet, megbocsátás és kiengesztelődés, alázat és hála, igazság és igazságosság, valamint az élő hit, ami jó cselekedetekben is megnyilvánul).
- Érvek gyűjtése arra, hogy Jakab apostol levele (episztolája) hogyan ad útmutatást a felelősségteljes beszédhez és cselekvéshez az iskolai közösségen belül, egy erkölcsi kódex vagy egy viselkedési szabályzat/osztályházi rend megalkotása révén.
- A Zsidókhoz írt levélből merített személyes döntések alátámasztása és megindoklása egy reflexiós (gondolkodást bemutató) portfólió elkészítésével.

4 Á.K. - Együttműködés másokkal a közösség előmozdítása érdekében a társadalomban, minden személy vallási értékeinek tiszteletben tartásával

X.4.1. S.K Egy keresztyén vallási értékeken alapuló közösség sajátosságainak megfogalmazása

- „Közösségi értéktérkép” készítése a Pál Európában című bibliai szakasz alapján, a szolidaritás, hit és szolgálat fogalmainak beépítésével.
- Olyan tevékenységek kidolgozása, amelyek előmozdítják az önkéntességet és a pünkösdi ünnepéhez kapcsolódó szolgálatot, egy „A közösség, amely inspirál” című iskolai projekt megvalósításával.
- A kortárs helyi közösség – keresztény értékek által formált – életét az őskeresztény közösség bibliai ideáljával összehasonlító állítások megfogalmazása egy multimédiás prezentáció megtervezése által.

X.4.2. S.K Pozitív együttműködés kialakítása különféle élethelyzetekben, a vallási sokszínűség elfogadásával és a konfliktusok megoldására való nyitottsággal

- Egy színdarab megalkotása az irgalmas samaritánus példázata alapján, egy bibliai színházi forgatókönyv megírásával, az empátia és a máság elfogadásának előmozdítása érdekében.
- Flash-mob ötletek gyűjtése a megtért Kornéliusz példája alapján, „Az egyesítő párbeszéd” címmel, egy felekezeti műhely (workshop) szervezésével.
- Egy olyan marketingmodell kidolgozása, amely az Újszövetség egy eseményén alapul, és amely a tisztelet, valamint a közösségi szellem üzeneteit közvetíti, mindezt egy „Együtt valamiért/valakikért...” című vizuális kampány megtervezésén keresztül.

X. OSZTÁLY

TANULÁSI TARTALMAK

Tartalmi területek	Tartalmak
Az Ige testté lett, mi pedig Isten gyermekeivé	<ul style="list-style-type: none"> • Az örömhír születése – Isten ígérete beteljesedik Jézusban • Jézus bemutatkozik – keresztség és kísértés • A meghívás ereje – tanítványok Jézus nyomában
Apostolok és a misszió	<ul style="list-style-type: none"> • Krisztus feltámadott – az élő Úr találkozik övéivel • A Lélek által formált közösség – az első gyülekezet • A misszió határokon túl – Péter és Pál szolgálata • A tanítványi közösség küldetése ma: az egyház folytatja Krisztus szolgálatát
„Legyetek az Ige cselekvői, és ne csak hallgatói”	<ul style="list-style-type: none"> • A hit és a beszéd felelőssége Jakab levelében • Kitartás és közösség – a hűség útja a Zsidókhoz írt levélben • Isten ígéreteinek beteljesedés • Az Ige cselekvőivé válni – hitből fakadó élet
Jézus a Tanító tegnap, ma és mindörökké	<ul style="list-style-type: none"> • Az, aki sziklára építi a házát: a Jézus tanítására alapozott élet biztonsága • Az Isten országának titkai és a szeretet példázatai • Jézus hatalma és irgalmassága, bemutatva a csodákon át • Jézus győzelme a halálon és élete bennünk: a feltámadás előképei
Krisztusra figyelve ünnepelni	<ul style="list-style-type: none"> • A megváltás ünnepei és a közösség életében betöltött szerepük – Virágvasárnaptól Pünkösdig

XI. OSZTÁLY

SPECIFIKUS KOMPETENCIÁK (S.K.) ÉS PÉLDÁK TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEKRE (P.T.T.)

1 Á.K. - A vallási identitás kifejezése egyéni és közösségi szinten, különböző élethelyzetekben

XI.1.1. S.K Vallásos motívumok és témák példázása, amelyek megjelennek a különböző kulturális alkotásokban – irodalom, művészet és festészet, filmművészet

- *A keresztyén etika alapját képező, Jézus által a Hegyi beszédben hirdetett keresztyén értékek azonosítása, írásos prezentációk készítésével, egyénileg vagy csoportosan, különböző élethelyzetekhez aktualizálva.*
- *Vallásos téma (pl. lelkiismeret, szeretet stb.) kiemelése különböző irodalmi művekben, egyéni minigyűjtemény készítésével (képekkel, idézetekkel és rövid magyarázattal).*
- *Az egyházi díszítőművészet bemutatása (például kazettás mennyezetek, terítőminták, heraldikai ábrázolások, Kálvin ábrázolásai), egy fizikai vagy digitális album elkészítésével a vallásos motívumok kiemelése érdekében.*

XI.1.2. S.K Olyan tudományterületek által kutatott tényezők kiemelése, amelyek hozzájárulnak a vallási identitás kialakításához és megerősödéséhez

- *Az etika és a keresztyén értékek alapvető fogalmainak meghatározása egy fogalomtérkép vagy egy kreatív táblázat elkészítésével, amely tartalmazza valamennyi meghatározást, és amely az egész tanév során kiegészíthető.*
- *A vallási identitást formáló tényezők (pl. család, gyülekezet, közösség stb.) leírása saját életében, naplőbejegyzés formájában.*
- *A hit fejlődésének és megszilárdulásának illusztrálása egy bibliai szereplővel készített képzeletbeli riporton keresztül, melynek címe: „A keresztyén értékek fontossága”.*

2 Á.K. - A vallási kifejezésformák és életmódok elemzése a világvallásokban

XI.2.1. S.K A vallások emberi gondolkodást, világképet befolyásoló és formáló hatásának bemutatása

- *Bibliai vagy kortárs szövegek alapján az élet tiszteletére vonatkozó keresztyén kulcsértékek (pl. az élet Isten ajándéka, egyediség, méltóság) szemléltetése kreatív alkotás formájában (rajz vagy digitális kollázs).*
- *A dramatizálás (rövid jelenet, szerepjáték) használata a keresztyén felebaráti szeretet megnyilvánulásának szemléltetésére*
- *Etikai problémák elemzése a Tízparancsolat második kőtáblájában megfogalmazott alapelvek alapján, konkrét élethelyzetekben (pl. tisztelet, hűség, igazmondás, birtoklás stb.), vizuális táblázat (szölfürt-módszer) készítésével.*

3 Á.K. - A személyes és közösségi életre vonatkozó felelős döntések meghozatala a vallási-erkölcsi értékekkel összhangban

XI.3.1. S.K Döntéshozatalban követendő modellek és mértékadó példák ajánlása

- *A hétköznapi életben hozott döntések indoklása Jézus Hegyi Beszédében megfogalmazott tanításai alapján, a hétköznapi élet dilemmáira (ellenség szeretete, harag és megbocsátás, igazmondás stb.) folyamatábra (Flowchart) készítésével.*
- *Az alapvető vallás-erkölcsi értékrend érvényesítésének lehetőségei a saját, mindennapi életében (a személyes döntési helyzetek) esszé írásával.*
- *Alternatívák javaslása az ifjúkori, etikai kihívások kérdéseiben (szerelem, hűség, pályaválasztás, kudarc stb.) strukturált vita keretében.*

4 Á.K. - Együttműködés másokkal a közösség előmozdítása érdekében a társadalomban, minden személy vallási értékeinek tiszteletben tartásával

XI.4.1. S.K A társadalmi kohézió / összetartás keresztyén mintáit előmozdító kapcsolati kontextusok modellezése
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A társadalmi összetartás előmozdítási lehetőségeinek kidolgozása mikroközösségekben (pl. osztály) keresztyén irányelvek alapján, interaktív közösségi terv készítésével (digitális tábla: Padlet) készítésével "A szeretet hálója" címmel.</i> - <i>Új megoldási javaslatok különböző közösségi konfliktusokra, alapvető etikai elvek figyelembevételével, egy interaktív döntési térkép segítségével.</i> - <i>Etikai- vallási gyakorlatok megnyilvánulásait (pl. képmutatás nélküli hit, vasárnap megszentelése stb.) bemutató portfólió készítése párban vagy csoportban.</i>
XI.4.2. S.K Új megoldási lehetőségek ajánlása a modern világ kihívásaira, amelyek hatással vannak az egyéni és közösségi vallásos életre
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Modern etikai kihívások (pl. digitális zaklatás, bioetikai dilemmák stb.) és keresztyén irányelvek szintetizálása mini etikai kézikönyv összeállítása által.</i> - <i>Egy történet megírása „Életem Isten kezében” címmel, a képzelet segítségével, a felnőtt életre vagy a jövőbeli karrierre vonatkozóan.</i> - <i>Felelős és emberközpontú megoldások létrehozása, keresztyén elvekre alapozva, a XXI. század etikai kérdéseire (pl. genetikai manipuláció, mesterséges intelligencia) egy PowerPoint bemutató készítése révén.</i>

XI. OSZTÁLY

TANULÁSI TARTALMAK

Tartalmi területek	Tartalmak
Élet Krisztus kezében	<ul style="list-style-type: none"> • A keresztyén etika alapjai: az egyén felelőssége és szabadsága a kortárs világban • Az Ószövetségi etika alappillére: a Tízparancsolat második kőtáblája • Az élet tisztelete: az abortusz, az öngyilkosság és az eutanázia kérdései • Tudományos felfedezések erkölcsi vonatkozásai
Krisztussal az ifjúkori kihívásokban	<ul style="list-style-type: none"> • „...hétszer elesik az igaz, mégis fölkel...”: kudarckezelés a Szentírás fényében • Pillantás a jövőbe: a párkapcsolat, a pályaválasztás és a felnőttkor dilemmái • „Az Úr a föld...”: teremtésvédelem és az ember etikai felelőssége a teremtett világért • Kattintások etikája: a virtuális világ erkölcsi kihívásai
Ifjú szívvel a Krisztus-hit útján	<ul style="list-style-type: none"> • Ki vagyok? Az identitás, a hit és a morális értékek útjain • Krisztus hangja: a lelkiismeret, mint belső iránytű a mindennapok döntéseiben
Krisztus útjelző táblái az élethez	<ul style="list-style-type: none"> • Jézus szívbe vésett tanítása: a nagy parancsolat és a “Szeresd ellenséged!” forradalmi etikája • Őszinteség és képmutatás: az ember hitelessége szavakban és tettekben • Harag és megbocsátás: morális dilemmák az emberi kapcsolatokban • „Ti vagytok a föld sója...”: példamutatás, szolgálat és közösségvállalás a társadalomban
Ünnepelni Krisztus közösségében	<ul style="list-style-type: none"> • A szabadidő etikája: felelős életvitel és Krisztusnak tetsző időtöltés • Megpihenni Krisztusban: a pihenés napjának helyes megtartása

XII. OSZTÁLY

SPECIFIKUS KOMPETENCIÁK (S.K.) ÉS PÉLDÁK TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEKRE (P.T.T.)

1 Á.K. - A vallási identitás kifejezése egyéni és közösségi szinten, különböző élethelyzetekben

XII.1.1. S.K A Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása a különböző történelmi korszakokban saját vallási identitásának tükrében

- A keresztényüldözés módszereinek bemutatása/feltárása az első évszázadokban egy, Pál tanítványának nevében írt levél (episztola) formájában.
- Kálvin János főbb tanításainak magyarázata, majd bemutatni azokat egy „Kálvin ma - mit üzenne a 21. századnak?” rövid videó vagy dokumentumfilm formájában/keretében.
- Keresztyén ünnepek bemutatása különböző keresztyén felekezeteknél, majd egy meghívó készítése egy általa választott ünnepre.

XII.1.2. S.K A nemzeti identitástudat fontosságának kritikai értelmezése történelmi kontextusban

- A zsidó vallás főbb tanításának összegzése egy prezentáció (PPT) készítésével.
- Szent István király és Szent László király vallási és politikai intézkedéseinek, döntéseinek összehasonlítása egy elemző esszé formájában, Hit, hatalom, nemzeti identitás címmel.
- A rendszerváltás főbb eseményeinek értelmezése, majd kreatív riportkészítés (lelkész, történész, családtag) Isten és szabadság: Vallási és társadalmi változások 1989-ben címmel.

2 Á.K. - A vallási kifejezésformák és életmódok elemzése a világvallásokban

XII.2.1. S.K Az ősi vallások meghatározó elemeinek összehasonlítása, valamint ezek történelmi, társadalmi és kulturális szerepe

- Az emberi értékkel kapcsolatos látásmód (antropológia) összehasonlítása/összevetése a kereszténység és a judaizmus között, az Analogy Organizers vagy Analogy Generator nevű grafikus szervezők kitöltésével.
- Az iszlám hatásának rekonstruálása az erdélyi fejedelemségek életére, XVII. századi imák (vagy: imádságok) megfogalmazása által.
- A tolerancia fogalmának beépítése (vagy: elsajátítása) a Toleranciarendelet (vagy: -törvény) szövegén keresztül, egy olyan rövidfilm készítésével, amelyben újra és újra elhangzik az a mondat, hogy: „Nálunk, a közösségünkben nem szokás...”.

3 Á.K. - A személyes és közösségi életre vonatkozó felelős döntések meghozatala a vallási-erkölcsi értékekkel összhangban

XII.3.1. S.K A személyes és közösségi élet problémás helyzeteiben meghozott döntések melletti érvelés, felhasználva a hit tanításait, mint a reziliencia forrását

- Bonifatius középkori döntéseinek értelmezése egy interjú elkészítésével, ismert életrajzi adatok forrásként való felhasználásával.
- Október 31.-e és november 1-je jelentőségének összevetése egy, az 1517. november 2-i keltezésű wittenbergi "napilap" (újság/hírlap) elkészítésével.
- A protestáns erdélyi fejedelmek életrajzának elemzésével levont következtetések megfogalmazása egy avatár vagy „The roll on the Wall” (A falra tekercselt lista) elkészítése által, „A sebzett nép vezetőjének lenni” címmel VAGY Az erdélyi protestáns fejedelmek életrajzának elemzése alapján következtetések levonása, majd ezek bemutatása egy avatár vagy „The roll on the Wall” (A falra függesztett lista/tekercs) elkészítésével, „A sebzett nép vezetőjének lenni” címmel.

4 Á.K. - Együttműködés másokkal a közösség előmozdítása érdekében a társadalomban, minden személy vallási értékeinek tiszteletben tartásával e

XII.4.1. S.K Saját meggyőződésének attitűdjeinek és vallási értékeinek ötvözése, az élet különböző kontextusaiban / helyzeteiben / körülményeiben megnyilvánulva

- A „Szent István király Intelmei Imre herceghez” című mű egyes részleteinek modern formában történő újraindítása egy podcast elkészítésével.

- Egy kínai vagy japán ünnep bemutatása egy megírt menü és az esemény programjának elkészítésével.
- Az úrvacsoráról szóló fogalmak szintetizálása (összefoglalása) a különböző felekezetekben egy szószedet (glosszárium) elkészítésével, amelynek címe: „Krisztus testével együtt, asztalnál Krisztussal”.

XII.4.2.S.K. Felelős állampolgárként olyan tevékenységek kidolgozása, amelyek a vallási értékek tiszteletben tartását hirdetik

- „Az egyház a középkorban” témájú virtuális kiállítás megtervezése Prezi típusú prezentáció vagy egy Genially alapú szabadulószoza (Escape Room) elkészítésével.
- „A gályarabok nyomában” témájú útvonal (itinerár) kidolgozása egy interaktív virtuális térkép grafikus díszítésével (megtervezésével).
- Rövid nyilvános beszéd (Public Speaking) előkészítése a 2 Timóteus 1:7a (ti. „Mert nem a félelem lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.”) igeverse alapján, olyan modern hitvallók által megélt és képviselt értékek bemutatásával, mint Martin Luther King, Dietrich Bonhoeffer, Visky Ferenc és Csiha Kálmán.

XII. OSZTÁLY

TANULÁSI TARTALMAK

Tartalmi területek	Tartalmak
A Krisztusra váró világ és a keresés formái	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyház alapja az Ige – evangélium a pogány világban
A Krisztus követői, az evangélium önzetlen hirdetői	<ul style="list-style-type: none"> • A kereszténység a Római Birodalomtól a középkorig • A kereszténység felvétele és az államalapítás • A középkori magyar egyház története
A Krisztusra figyelés állandó kihívása a megújulás	<ul style="list-style-type: none"> • A német és a svájci reformáció: Luther Márton és Kálvin János • Magyar reformátorok: Dévay Bíró Mátyás, Szegedi Kis István • Bibliafordítások magyar nyelven és hitvallások: Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert • Őrálló fejedelmek: Nagy fejedelmek Erdélyben • A buddhizmus története és alapjai: Kőrösi Csoma Sándor
Krisztus közösségében, Krisztus jelenlétében	<ul style="list-style-type: none"> • Reformátusok a Kárpát-medencében, a teljes modernizáció idején • A XX. század, a megpróbáltatások és a példás életek korszaka
A Krisztussal való közösség megünneplésének formái	<ul style="list-style-type: none"> • A Krisztussal való közösség megünneplésének módjai • A hinduizmus, a buddhizmus és a Távol-Kelet vallásainak világa

MÓDSZERTANI JAVASLATOK

A módszertani javaslatok alapvető iránymutatásokat adnak a líceumi vallásórák tanítási-tanulási-értékelési tevékenységének hatékony tervezéséhez, szervezéséhez és lebonyolításához. Céljuk a pedagógus támogatása az oktatási folyamat személyre szabásában olyan modern, interaktív és a jelenlegi diákgeneráció profiljához igazított didaktikai módszerek integrálásával, amelyek magukban foglalják a digitális kompetenciák fejlesztését is.

A Vallás tantárgy jelenlegi tanterve tanulóközpontú tanulást mozdít elő, amely hangsúlyozza: a tanuló aktív részvételét a tanulási folyamatban; a vallási tartalmak konkrét élethelyzetekbe való beágyazását; a tanulás szociális dimenzióját – együttműködés, empátia, a felelősségvállalás; a diákok felelősségre vonását saját erkölcsi, spirituális és polgári fejlődésük tekintetében; valamint a XXI. századi tanuláshoz alapvető digitális és média-kompetenciák fejlesztését.

A. Didaktikai stratégiák – Hagyományos módszerek újraértékelése, új megközelítések

A líceumra jellemző oktatási célok eléréséhez és releváns kompetenciák kialakításához változatos módszerek alkalmazása szükséges, amelyek ötvözik a kritikus gondolkodást, a kreativitást, a reflexiót és a technológiát. Az alábbiakban szintetikus módon bemutatjuk a hagyományos, modern, valamint a digitális kompetenciákat fejlesztő módszerek listáját, amelyek felhasználhatók a vallásórákon.

1. Hagyományos és modern módszerek

- Magyarázat és narratív előadás – Biztosítja a teológiai témák koherens bemutatását, a diákok megértési szintjéhez igazítva; alkalmas bibliai stb. szövegek elemzésére.
- Heurisztikus beszélgetés – Jól megfogalmazott kérdésekkel serkenti a diákok gondolkodását, ami a vallási igazságok személyes felfedezéséhez vezet; alkalmazható vallási koncepciók bemutatásánál.
- Magyarázó olvasás és bibliai szövegértelmezés – Elősegíti a vallási tanulást, hangsúlyt fektetve a specifikus fogalmak megértésére, az erkölcsi jelentőségre és a bibliai alapokon nyugvó mindennapi életben való alkalmazhatóságra.
- Esettanulmány – Segíti a diákokat komplex etikai helyzetek (pl. abortusz, eutanázia, társadalmi igazságosság) elemzésében és keresztény erkölcsi szempontú válaszadásában, kiindulva saját élettapasztalatukból vagy különböző társadalmi eseményekből/problémákból.
- Tematikus portfólió – Fejleszti a diákok komplexebb témák megoldására irányuló erőfeszítését, az autonóm tanulást, az együttműködési készségeket és az önértékelési képességet. A diákok személyes reflexiókat, vallási szövegelemzéseket, vallási témájú filmkritikákat gyűjtenek a félév során.
- Érvelő esszé – A diákok gyakorolják a véleménykifejezést és a koherens érvek megfogalmazását a mindennapi élet eseményeiről vagy komplexebb témákról (pl. „Összeegyeztethető-e a hit a tudománnyal?”, „Mit jelent a vallásszabadság a mai társadalomban?”).
- Akadémiai típusú vita (Oxford-stílusú) – Elősegíti a kritikai gondolkodást, az érvelést, az intellektuális empátiát. Erkölcsi vagy vallási dilemmákat vitatnak meg (pl. „Megveheti-e a pénz a boldogságot?”, „Konfliktusban áll-e a vallás az emberi jogokkal?”).
- Összehasonlító olvasás – Fejleszti az analitikus gondolkodást és a tudás összekapcsolását, vallási szövegek és irodalmi vagy filozófiai szövegek összehasonlításán keresztül, közös témákban (pl. szeretet, szenvedés, megváltás).

2. A digitális kompetenciák fejlesztését támogató módszerek

A líceumi vallásoktatásnak csatlakoznia kell a diákok digitális valóságához, olyan keretet nyújtva, amelyben erkölcsi gondolkodásukat és digitális kompetenciáikat egyaránt fejleszthetik. Néhány javasolt módszer:

- Vallási WebQuest: A diákok témákat (pl. „Vallási szimbólumok az európai művészetben”) vizsgálnak hiteles online források segítségével. Az eredményt infografikák, prezentációk vagy digitális poszterek formájában mutathatják be.
- Digitális tartalom létrehozása: A diákok vallási témákban podcastokat, rövid videókat, interaktív prezentációkat vagy vizuális anyagokat készítenek. Példák: blog bejegyzés egy

ünnap jelentőségéről, egy oktatóanyag az imádságról, interjú egy lelkipásztorral/helyi közösségi szereplővel.

- Oktatási platformok használata: Google Classroom, Moodle vagy Padlet használata az anyagok és tevékenységek szervezésére.
- Interaktív kvízek (Kahoot, Quizizz): Használhatók ismétlésre vagy értékelésre, de figyelemfelkeltő pillanatokra is egy tevékenység elején.
- Tematikus blog létrehozása: Tervezhető az osztály blogjának elkészítése, ahol a diákok reflexiókat, esszéket, vallási kirándulásokról szóló benyomásokat, film-/dokumentumkritikákat posztolnak. Fejlődnek a média-, digitális és érvelő íráskészségek.
- Virtuális terek és kiterjesztett valóság (AR): Használható vallási célpontok virtuális látogatására. AR-alkalmazások használata egy templomban lévő szimbólumok felfedezésére.
- Online együttműködési projektek: Különböző osztályokból vagy iskolákból származó diákok online együttműködése egy vallás-erkölcsi témában. Készíthetnek e-könyveket, gyűjteményeket, amelyekben a fiatalok imádságait vagy hitvallásait gyűjtik csokorba.

3. Módszerek a zöld kompetenciák fejlesztésére

A keresztény tanítás szerint a teremtett világ Isten ajándéka, az ember pedig a teremtés gazdája (iconom). A vallásos nevelés ápolhatja a diákokban a teremtés iránti szeretetet, mint az Isten iránti szeretet formáját, tudatosítva, hogy a természet pusztítása nem csak ökológiai, hanem spirituális probléma is: szakadás az Istennel, embertársakkal és a világgal való közösségben. A zöld kompetenciák Vallás tantárgyon keresztüli kialakításához a következő módszerek használhatók:

- Interaktív bibliaolvasás (digitális alkalmazásokkal): Biblia-alkalmazások vagy interaktív munkalapok segítségével a diákok azonosíthatnak bibliai szövegeket a teremtésről, a teremtés védelméről szóló parancsolatokat, erényeket (pl. mértékletesség, irgalmasság, hála, alázat). Készíthetnek továbbá egy gyűjteményt a keresztény ökológiát megalapozó igeversekből és bibliai tanításokból.
- Ökológiai témájú teológiai viták: A diákok részt vehetnek vitákban, ahol vallási szempontból, bibliai részeket és híres emberektől való idézeteket felhasználva érvelnek olyan témákban, mint: „Környezetszennyezés – a modern ember új bűne?”, „Beszélhetünk-e még a teremtés megszenteléséről egy iparosodott világban?”, „Hogyan élhetünk keresztény módon összhangban a természettel?”.
- Imádság és vallási meditáció: A diákok elemezhetik a 103. és 148. zsoltárok szövegét, hallgathatnak vagy felolvashatnak belőlük részleteket. Online dokumentumfilmek vagy saját készítésű videók megtekintése után meditálhatnak a teremtés szépségén és tökéletességén,
- Projektalapú tanulás: A diákok csapatban interdiszciplináris multimédiás projekteket (prezentáció, poszter, minidokumentumfilm vagy weboldal) valósíthatnak meg olyan témákban, mint: „A keresztény ökológus erényei”, „Keresztény mértékletesség – egyensúly az ajándék és a felelősség között”.
- Vallási Podcast általi tanulás: A diákok (a tanár támogatásával) vallási podcast-ot hozhatnak létre, ahol olyan témákat vitatnak meg, mint: „Mit mond a Biblia a természet gondozásáról?”, „Hogyan egyeztethető össze a fejlődés a hittel?”, „Miért spirituális probléma a fogyasztás?”, „Hogyan tükröződik a teremtett világ iránti gondoskodás egy lelkipásztor életében?”.
- Közösségi bevonás általi tanulás (Service Learning): A diákok bekapcsolódhatnak ökológiai önkéntes akciókba, tájékoztató kampányokba keresztény üzenetekkel (pl. „A teremtés Isten ajándéka, nem a nemtörődömségünk helyszíne!”, „A mértékletesség az irgalmas szívvel kezdődik”), közös ima alkalmat vagy istentiszteletet szervezhetnek a környezet védelméért (Iskola-Család-Egyház partnerség keretében).

B. A tartalmak megközelítése

A tartalmak megközelítése, feldolgozása rugalmas hozzáállást feltételez a vallástanár részéről, a következőkre helyezve a hangsúlyt: a diákok élettapasztalatainak hasznosítására, értékelésére; a tartalmak gyakorlati, alkalmazható jellegének hangsúlyozására, valós élethelyzetekhez kapcsolódó, jelentőségteljes tanulási környezetek megteremtésével; az elsajátítandó tartalmak differenciált megközelítésére, a diákok tapasztalataival és a szociális környezettel összhangban, amelyben élnek; kapcsolatok létesítésére a vallásoktatás és más tantárgyak között.

A tantervben javasolt tartalmak nem leckecímek, hanem tematikus egységek. A tartalmak száma (osztályonként 13-16 téma) lehetővé teszi: a több órán át tartó tartalmi feldolgozást, a komplexitástól, a diákcsoport szintjétől, a közösség sajátosságaitól függően; kiegészítő témák vagy szempontok feldolgozását, amelyek a vallásórát a diákcsoport/közösség sajátosságaihoz igazítják.

A tartalmak feldolgozásának sorrendje nincs előre meghatározva a tantervben. A tanár szabadon tervezheti meg a témák bemutatásának sorrendjét, összhangban a terület természetes logikájával, a közösség vallási életének sajátosságaival, valamint más tantárgyak témáival összefüggésben.

A teológiai terület sajátossága szempontjából a következő tartalomfejlesztési mátrixot alkalmazták:

- Minden évfolyamnak van egy központi témája: „Krisztusra várva, az Isten elhívottai Isten üdvtervének részesei” (IX. osztály), „A Krisztusra figyelő új ember értékeinek győzelme, Isten üdvtervének kinyilvánítása” (X. osztály), „A Krisztusra figyelő ember élete a világban” (XI. osztály), „Krisztus Anyaszentegyházában - Isten üdvtervének munkálásában” (XII. osztály).
- Minden osztály szintjén a központi témát öt terület perspektívájából közelítjük meg, fókuszálva a következőkre: keresztény tanítási szempontok („Vallási identitás - hit tanítása, vallási értékek: Isten hasonlatosságára teremtett ember a Krisztusnak várományosa”), az életminták/életpéldák szempontjai („Bibliai személyek és életminták / életpéldák: Isten kiválasztottai az ő akaratát munkálják a világban”), közösségi élet szempontjai („Vallási közösség: A Krisztusra figyelés a közösség életének formálója”), alkalmazott valláserkölcsei szempontok („Vallási értékek alkalmazása a személyes és közösségi életben: Az Isten hasonlatosságára teremtett ember a Krisztusi értékrend képviselője”), ünnepekkel kapcsolatos szempontok („Keresztény ünnepek és megünneplésük: Az Isten hasonlatosságára teremtett ember és az újjáteremtés megünneplése”).

	IX. osztály	X.osztály	XI. osztály	XII. osztály
„Minden általa lett...” Jn.1,3	Krisztusra várva, az Isten elhívottai Isten üdvtervének részesei	A Krisztusra figyelő új ember értékeinek győzelme, Isten üdvtervének kinyilvánítása	A Krisztusra figyelő ember élete a világban	Krisztus Anyaszentegyházában - Isten üdvtervének munkálásában
Vallási identitás - hit tanítása, vallási értékek: <i>Isten hasonlatosságára teremtett ember a Krisztusnak várományosa</i>	A választott nép ujjong és dicsőíti a Teremtő Istent	Az Ige testté lett, mi pedig Isten gyermekeivé	Élet Krisztus kezében	A Krisztusra váró világ és a keresés formái
Bibliai személyek és életminták / életpéldák: <i>Isten kiválasztottai az ő akaratát munkálják a világban</i>	A szövetség népe hirdeti Isten ígértét	Az apostolok és a misszió	Krisztussal az ifjúkori kihívásokban	A Krisztus követői, az evangélium önzetlen hirdetői
Vallási közösség: <i>A Krisztusra figyelés a</i>	Izrael népéből Isten közösséget – királyságot formál	„Legyetek az Ige cselekvői, és	Ifjú szívvel a Krisztus-hit útján	A Krisztusra figyelés állandó

<i>közösség életének formálója</i>		ne csak hallgatói”		kihívása a megújulás.
Vallási értékek alkalmazása a személyes és közösségi életben: <i>Az Isten hasonlatosságára teremtett ember a Krisztusi értékrend képviselője</i>	Isten elhívottai a törvényben és a tanításban gyönyörködnek	Jézus a Tanító tegnap, ma és mindörökké	Krisztus útjelző táblái az élethez	Megmaradás a Krisztus jelenlétében
Keresztény ünnepek és megünneplésük: <i>Az Isten hasonlatosságára teremtett ember és az újjáteremtés megünneplése</i>	Isten szentjei Krisztusra várva ünnepelnek	Krisztusra figyelve ünnepelni	Ünnepelni Krisztus közösségében	A Krisztussal való közösség megünneplésének formái

A tananyagok feldolgozása során **főként vallási jellegű elemek** (imádságok, bibliai szövegek, vallásos énekek) használhatók fel, amelyeket ajánlott az egyes évfolyamokon beépíteni. Ezeket az elemeket nem önálló tananyagegységként kell elemezni, hanem az előzőleg említett témák illusztrálására, példákkal való alátámasztására szolgálnak.

IX. osztály

Imádságok:

- Mózes imája (éneke) a Vörös-tengernél – 2Mózes 15; Anna imája – 1 Sámuel 2,1–10; Dávid dicsőítő zsoltárai – Zsoltárok 8; 19; 103; 145; A 86. zsoltár – „Hallgasd meg imámat, Uram...”;
- Nehémiás imája a népért – Nehémiás 1,4–11; Zsoltárok 13; 22; 42–43; 74; 137; Jeremiás siralmi; Dávid imája – Az 51. zsoltár – bűnbánati ima; Dániel imája a népért – Dániel 9,4–19; Ezra imája – Ezra 9; Mózes közbenjárása a népért – 2Mózes (Exodus) 32,11–14; Józafát imája – 2 Krónikák 20,5–12; A nép bűnvallása Nehémiással – Nehémiás 9; Ábrahám közbenjárása Sodomáért – 1Mózes 18,22–33; Mózes párbeszéde Istennel – 2Mózes (Exodus) 32–33; Jób párbeszéde Istennel – Jób 3–42; Salamon imája a templom felszentelésekor – 1 Királyok 8,22–53; A papi áldás – 4Mózes 6,24–26; Liturgikus (istentiszteleti) hálaadó zsoltárok.
- Témák a szabad imák megfogalmazásához és elmondásához: Isten dicsőítése, Isten iránti hála és köszönet, személyes párbeszéd imája Istennel, bűnbánati imák, siralom- és panaszimák.

Bibliai szövegek:

- a tartalmak szemléltetésére ajánlott bibliai szövegek: 2 Timóteus 3:16–17; Lukács 4:14–21; Zsidók 11; Jelenések 21:1–8; 1Mózes: 1–2, 3, 6–9, 12, 15, 17:1–14, 28:10–22, 32:23–33, 37–50 (kivéve a 38. fejezetet); 2Mózes 2:1–10, 3, 12, 14:15–21, 15–17, 19–20, 25–40, 32–33; 3Mózes 3, 23; 4Mózes 13–14, 21:1–9, 22–24; Józsué 1–4; Bírák:6–7; 1 Sámuel 8, 16, 17, 22:1–10, 24; 2 Sámuel 5, 6, 11–12, 15–18; 1 Királyok 1:11–40, 2:1–9, 3, 8, 9:1–9, 12; 2 Krónikák 14–16, 17–20; 2 Királyok 11–12, 18–20, 22–23; Ezsdrás 6, 7, 9; Nehémiás 1, 2, 4, 8; Zsoltárok: 8, 9, 23, 24, 64, 83, 103, 145; Példabeszédek 1:7, 4:7, 5–7, 6:6, 9:10, 13:20, 18:21; Dániel 1, 2, 3, 6, 7; Ézsaiás 7:14, 9:5–6, 53:1–12; Jeremiás 23:5–6; Mikeás 5:1; Zakariás 9:9, 13:1

Vallásos énekek:

- a Református Énekeskönyvből: a 23, 90, 153, 399, 412, 496, 504 számú énekek

- ifjúsági énekek: „Atyám két kezében”, „Minden mi él, csak téged dicsér”, „Eljöttem Istenem”, „Erőt adsz minden helyzetben”

X. osztály

Imádságok:

- Az ember imája, aki: válaszol a hívásra – Márk 1,16–20 és 1 Sámuel 3,10; megújulást keres – János 3,1–8 és az 51. Zsoltár; erőt kér a kísértésben – Máté 4,1–11 és Máté 6,13; gyógyulást és lelki békét kér – Márk 2,1–12 és János 5,1–9; reménységet keres – János 11,1–44; a közösségért és az Egyházért imádkozik – János 17,20–23; hálás a megváltásért – Máté 28,1–10 és Apostolok Cselekedetei 2,1–4; Isten vezetését kéri döntéshozatalban – Máté 26,39 és a 25. Zsoltár 4–5; A hitben járó tanítvány imája – Zsidók 12,1–3 és Filippi 4,13; A szolgáló közösség imája – Apostolok Cselekedetei 2,42–47.
- Témák a szabad imák megfogalmazásához és elmondásához: hálaadás és közbenjárás különböző élethelyzetekért; kétség, döntés, újrakezdés és közösségi felelősség pillanatai.

Bibliai szövegek:

- a tartalmak szemléltetésére ajánlott bibliai szövegek: Máté 4,4; 2 Timóteus 3,16–17; Lukács 1,26–38; János 1,1–14; Máté 3,13–17; Máté 4,1–11; Lukács 5,1–11; Márk 2,13–17; János 21,15–19; Apostolok Cselekedetei 2,42; Apostolok Cselekedetei 16,16–39; Apostolok Cselekedetei 10,23–48; Jakab 3,5; Jakab 1,5; Zsidók 11–13; Jelenések 2,10; Jelenések 3,19–20; Máté 7,24–27; Máté 13; Lukács 15,11–32; Lukács 10,25–37; Lukács 5,17–26; Máté 16,24–26; János 5,1–11; Lukács 8,40–56; János 11,1–44; Máté 14,13–33; János 3,1–21; Máté 21,9; Lukács 22,19–20; Máté 26,75; János 19,30; János 20,21–23; Lukács 24,5–7; Máté 28,7; Máté 28,18–20; Apostolok Cselekedetei 2,33; Lukács 1–2; János 1,1–14; Máté 3,13–4,11; Máté 21,1–11; Máté 26–28; Apostolok Cselekedetei 1–2; Márk 1,16–20; Apostolok Cselekedetei 2,42–47; János 13,1–15; János 21,1–14; Jakab 1,19–27; Jakab 2,14–17; Zsidók 10,23–25; Jelenések 21,1–7; Máté 7,24–27; Lukács 15,11–32; Lukács 10,25–37; János 3,1–17; Márk 4,35–41; Márk 5,21–43; János 11,1–44; Máté 28,16–20; Apostolok Cselekedetei 2,1–4; Apostolok Cselekedetei 10; 16,6–15; János 17,20–23; Máté 26,36–46; János 20,19–29; 1 Korinthus 15,20; Filippi 2,1–11; Filippi 4,13; Efézus 4,1–6.

Vallásos énekek:

- a Református Énekeskönyvből: a 42, 425, 433, 482 számú énekek
- ifjúsági énekek: „Minden mi él”, „Csend van bennem”, „Ne félj, mert megváltottalak”, „Magányos voltam”, „Mindig csak Rólad énekelnék”, „Atyám, két kezében”, „Erőt adsz minden helyzetben”, „Tégy engem békeköveteddé”, „Írd át álmaim”

XI. osztály

Imádságok:

- erkölcsös, Istennek tetsző életet élő ember imádsága: Zsoltárok 15; ellenségeiért könyörgő Jézus imádsága: Lukács 23,34; ellenségeiért könyörgő ember imádsága: István vértanú imádsága: Apostolok Cselekedetei 7,60; Isten teremtő hatalmát dicsőítő ember imádsága: Zsoltárok 104; kudarchelyzetben, a kilátástalanságban Istenhez menekülő ember imádsága: Zsoltárok 13; Jób 1,20–21; képmutatás nélküli, őszinte ember imádsága: A vámszedő imádsága: Lukács 18,13; Istenben való megpihenést, felüldülést megtapasztaló ember imádsága: Zsoltárok 23; nyugalom napját megtartó ember hálaadó imádsága: Zsoltárok 92; erkölcsi megtisztulásért imádkozó ember imádsága: Zsoltárok 15; döntési helyzetben lévő ember imádsága Isten vezetéséért: Zsoltárok 25
- Témák a szabad imák megfogalmazásához és elmondásához: döntéshelyzetben, erkölcsi, magánéleti válságban, kudarchelyzetben, útkeresésben, a kihívásokban

Bibliai szövegek:

- a tartalmak szemléltetésére ajánlott bibliai szövegek: Galaták 5,13; Róma 14,12; János 8,32; Máté 22,31–33; János 3,16; 2 Korinthus 1,3–4; 2 Péter 3,9; Jelenések 21,3–4; Zsoltárok 51; 1 Sámuel 30,1–6; Zsoltárok 37,23–24; Zsoltárok 42; Példabeszédek 29,25; Ézsaiás 41,10; Máté 14,22–33; Máté 6,7; Filippi 2,12–13; Róma 12,2; Lukács 4,18–19; János 15,13–15; 2 Mózes 20,12–17; 5 Mózes 5,16–21; 1 Mózes 1,26–28; Máté 16,26; Róma 8,18–22; Példabeszédek 24,16; Zsoltárok 34,19; Filippi 4,13; 2 Korinthus 12,9–10; Példabeszédek 12,4; Példabeszédek

31,10; Máté 18,21–35; Énekek éneke 2; Zsoltárok 12; Példabeszédek 10,4; 1 Tesszalonikabeliek 3,10–12; 2 Tesszalonikabeliek 4,11; Máté 25,14–30; Zsoltárok 31,16; Zsoltárok 39,6; 1 Krónika 29,12; 1 Mózes 1,28–30; 1 Mózes 2,15; Zsoltárok 104,24; 2 Mózes 20,3; 1 Mózes 1–3; Zsoltárok 8; 1 Korinthus 6,9–20; 1 Sámuel 25,31; Róma 13,5; Máté 5,33–37; Máté 5,21–26; Máté 6,1–18; Máté 22,34–40; Máté 5,43–48; Máté 5,13–16; János 17; Máté 18,20; János 10,1–16; 1 Korinthus 12,12–27; Efézus 5,15–16; Kolossé 3,17; Filippi 1,10; 1 Mózes 2,2–3; Ézsaiás 30,15; Zsoltárok 23,1–3.

Vallásos énekek:

- a Református Énekeskönyvből: a 331, 339, 427, 472 számú énekek
- ifjúsági énekek: „Kedves Barátom”, „Siess, keresztyén”, „Szeretteim, szeressük egymást”, „Te vagy az Isten”, „Új szívet adj”, „Emberek vagy angyalok nyelvén, ha szólok”

XII. osztály

Imádságok:

- a vallástörténelem személyiségeinek ismert, fennmaradt imádságai: Szent István király imája; Luther Márton (*reggeli és esti*) imái; Kálvin János bűnvalló imája; Dietrich Bonhoeffer imája; Csiha Kálmán püspök imája – „*Én ezért imádkozom...*”
- Témák a szabad imák megfogalmazásához és elmondásához: bátorság Krisztus szeretetének hirdetéséhez; hitünk ne hatalomhoz, hanem Krisztushoz kötődjön; békesség a népek között; bölcs vezetőkért napjainkban is; Isten Lelke formáljon bennünket engedelmes tanítvánnyá; Isten Igéje legyen ma is élő és ható közöttünk; szenvedőkért és üldözöttekért; Isten vezetéséért a szabadság felelős megélésében; hála és köszönet a hitbeli örökségért, a hitvallók bátorságért és a tanítókért, akik az igazságot hirdették.

Bibliai és egyháztörténeti tartalmú szövegek:

- a vallástörténelem személyiségeinek életére vonatkozó írások: Nagy Konstantin, Hippói Szent Ágoston, Nursiai Szent Benedek, Szent Bonifác, Szent István király, Szent László király, Luther Márton, Kálvin János, Sztárai Mihály, Dévai Bíró Mátyás, Szegedi Kis István, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert, Kőrösi Csoma Sándor, Martin Luther King, Dietrich Bonhoeffer
- a tartalmak szemléltetésére ajánlott bibliai szövegek: Apostolok Cselekedetei 17,26–27; Zsoltárok 19,2; Máté 15,4–7; Róma 1,16; Apostolok Cselekedetei 13,47; Máté 13,24–30; Máté 13,33; Máté 13,31–32; Róma 1,17b; Máté 13,44; Péter I. 4,11b; Zsidók 11,6a; Máté 13,47–48; 5Mózes 6,4–5; 5Mózes 10,12–13; Máté 21,33–41; Zsoltárok 28,7a; Józsué 6,1a; Mikeás 6,8; Máté 7,24–27; Máté 5,14–15; Máté 13,3–9; Máté 25,14–30; Máté 6,19–21; Róma 8,28a; Lukács 15,4–7; János 8,12; Zsoltárok 96,1; Zsoltárok 23,1; Zsidók 4,12a; Zsoltárok 35,5; Filippi 4,13; Józsué 24,15; Róma 8,31b; Példabeszédek 2,6; Galata 5,1; Ámos 5,24; Máté 5,9; Máté 22,37–39; 2 Timóteus 1,7a; János 8:31–32; Efézus 4,3–6; Máté 6,33

Vallásos énekek:

- a Református Énekeskönyvből: a 181b, 250, 254b, 364, 542 számú énekek
- ifjúsági énekek: „Sokszor úgy érzem”, „Rejts most el”, „Kenyered és borod”, „Én még mit sem tudtam Rólad”, „Találkozni jöttem Veled”

Stratégiai területek / átfogó (horizontális) témák

A tanterv kidolgozásának/felülvizsgálatának folyamatában a román oktatási rendszer igazodik a főbb nemzeti, európai és nemzetközi stratégiákhoz.¹ Ezek a stratégiák határozzák meg a cselekvés

¹ Jogszabályi háttér:

- *A romániai roma kisebbséghez tartozó állampolgárok befogadására vonatkozó stratégia 2022–2027 (Korm. hat. 560/2022)*
- *Nemzeti stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogairól „Egy méltányos Románia” 2022–2027 (Korm. hat. 490/2022)*
- *Nemzeti stratégia a nők és férfiak közötti esélyegyenlőségről és a családon belüli erőszak megelőzéséről 2021–2027 (Korm. hat. 1547/2022)*
- *Az Európa Tanács ajánlásai az oktatási inklúzióval kapcsolatban (2021)*
- *Nemzeti stratégia az antiszemitizmus, az idegengyűlölet, a radikalizálódás és a gyűlöletre uszító beszéd megelőzésére és leküzdésére 2024–2027 (Korm. hat. 540/2024)*
- *Az Európa Tanács ajánlásai a demokratikus állampolgárságra nevelésről (2018)*

stratégiai irányait (mint például a szocio-emocionális kompetenciák fejlesztése, a fenntarthatóságra nevelés, a pénzügyi oktatás, a digitális írástudás és a mesterséges intelligencia etikája, a befogadás és az esélyegyenlőség), amelyek átfogó/horizontális témákká válnak a középiskolai tantervek kompetenciái és tartalmi területei számára.

A vallás tantárgy – református és evangélikus felekezet – a következő stratégiai területekbe / átfogó témákba (horizontális témákba) integrálódik, az oktatási területekkel összhangban:

- Befogadás, sokszínűség és esélyegyenlőség: Az egyenlőség előmozdítására, a kulturális sokszínűség elismerésére, a nemek közötti egyenlőségre (nők/férfiak), az inkluzív oktatásra és a fogyatékossgal élők jogaira vonatkozik. Átfogó (horizontális) jellegű, és hozzájárul az etikus, együttműködő, reflektív attitűdök/jellemzők kialakításához.
- Emberi jogok, polgári részvétel és az intolerancia / gyűlölet megelőzése: Támogatja a demokráciát, a sokszínűség tiszteletét, az intolerancia és a gyűlöletbeszéd elleni küzdelmet, erősítve a polgári és jogi kompetenciákat, valamint az etikus attitűdöt/jellemzőt.
- Egészség, jólét és kiegyensúlyozott életmód: A fizikai, mentális és érzelmi egészséget, a higiénit, a megelőzést és a pszichofizikai egyensúlyt célozza, támogatva a személyes és társas kompetenciát, valamint az ellenálló (reziliens) és felelősségteljes attitűdöket/jellemzőket.

	Stratégiai terület / horizontális téma		
	5. Befogadás, sokszínűség és esélyegyenlőség	7. Emberi jogok, polgári részvétel és az intolerancia / gyűlölet megelőzése	8. Egészség, jólét és kiegyensúlyozott életmód
IX. osztály	<ul style="list-style-type: none"> • Az esélyegyenlőség és a méltóság megalapozása az Isten képmására való teremtésben (minden ember, fajtól, nemtől, státustól függetlenül egyenlő Isten előtt). 	<ul style="list-style-type: none"> • A Tízparancsolat és a szeretet parancsa, mint az állampolgári jogok és felelősségek etikai alapjai. Az élet és a tulajdon tisztelete. 	<ul style="list-style-type: none"> • A pihenés (Sabbath) és az ünnepek szerepe a pszichológiai-érzelmi és spirituális egyensúly fenntartásában.
X. osztály	<ul style="list-style-type: none"> • Jézus magatartásának vizsgálata a marginalizált emberekkel szemben (nők, gyermekek, betegek, nem-zsidók). Krisztus által bemutatott befogadási modellek. 	<ul style="list-style-type: none"> • A református hivatás, életfeladat (vocatio) fogalma: a keresztény felelőssége a közjó (polgári részvétel) és az igazságosság megteremtéséért a világban. 	<ul style="list-style-type: none"> • A mentális és érzelmi egészség spirituális dimenziója: az Istenbe vetett bizalom, mint a belső béke és a jólét forrása.
XI. osztály	<ul style="list-style-type: none"> • A fiatal keresztények, mint a befogadás és a tisztelet előmozdítói az iskolai és társadalmi környezetben. 	<ul style="list-style-type: none"> • A keresztény ítélőképesség szükségessége az intoleráns ideológiákkal vagy a gyűlöletbeszéddel szemben. A református teológiában szereplő 	<ul style="list-style-type: none"> • Az erkölcsi döntések és a jólét, valamint az életmód közötti kapcsolat.

-
- *Az EU cselekvési terve a polgári oktatásról (2020)*
 - *A TSI Safe Schools projekt – mentális egészség komponens (2023–2025)*
 - *Nemzeti egészségfejlesztési terv (Egészségügyi Minisztérium, 2022–2030)*
 - *A WHO ajánlásai az iskolai egészségnevelésről (2020)*

		lelkiismereti szabadság.	
XII. osztály	<ul style="list-style-type: none"> Az Egyetemes Egyház (ökumenizmus és más felekezetekkel/vallásokkal való kapcsolat) – a hit sokszínűségének tisztelete. A keresztény egység a különbségeken túl. 	<ul style="list-style-type: none"> Az Egyház álláspontja a társadalmi és politikai problémákkal kapcsolatban – részvétel a kisebbségek és az alapvető jogok védelmében. 	<ul style="list-style-type: none"> Az egészséges, lelki / hitbeli közösség (minőségi kapcsolatok) hozzájárulása a lelki és társadalmi jólléthez.

C. Tanulási kontextusok és környezetek

A líceumi vallásoktatásnak nemcsak az erkölcsi és spirituális képzés igényére, hanem a tanuló integrált fejlődésére összpontosító modern oktatás valóságára is reagálnia kell. Ehhez változatos tanulási kontextusok és környezetek használata szükséges, amelyek támogatják az aktív és együttműködő tanulást, a kompetenciák kialakítását, a diákok érzelmi és spirituális egyensúlyát, valamint a közösséggel és a valós élettel való kapcsolatot.

1. Oktatási terek

- Rugalmasan berendezett termek: Könnyen átrendezhető bútorok az egyéni, páros vagy csoportos munkához. Így át lehet térni a frontális oktatásról az együttműködési tevékenységekre.
- A Csend és Reflexió Sarkai: A teremben speciálisan kialakított helyek (illusztrációkkal, gyertyákkal, motivációs idézetekkel), amelyek intim és nyugodt környezetet biztosítanak a diákok számára az elmélyüléshez, személyes imádsághoz, meditációhoz vagy a gondolatok és érzelmek személyes naplóban való kifejezéséhez. Használhatók az óra elején vagy önismereti tevékenységekhez.
- Vallásoktatási kabinet / Vallási kreatív műhelyek: Terek, amelyek poszterek, vallási témájú műalkotások, kollázsok, festett képek vagy tematikus prezentációk készítésére szolgálnak, ahol a diákok kreatívan fejezhetik ki a keresztény értékekkel kapcsolatos víziójukat.
- Templom és a mellette lévő oktatási központok: Helyet biztosítanak imádságra és meditációra, valamint különböző típusú tantervi és tanórán kívüli tevékenységekre.

2. Kombinált tanulás (fizikai és digitális)

- Vegyes tanulás (Blended Learning): Az osztálytermi órák és az online tevékenységek kombinálása. Például: a házi feladatok oktatási platformokon keresztül küldhetők be, a diákok pedig vallási videókat vagy hanganyagokat nézhetnek/hallgathatnak a reflexiók vagy viták támogatására.
- Rövid formátumú tanulási szakaszok: Rövid digitális anyagok (videó, idézetek, versek, morális üzeneteket tartalmazó képek) használata a beszélgetések elindítására vagy könnyen megjegyezhető keresztény „bölcesség-pirulák” átadására.

3. Virtuális (VR) és kiterjesztett valóság (AR) használatával történő tanulás

- Virtuális látogatások: A technológia használata vallási jelentőségű helyek (múzeumok, történelmi templomok) virtuális meglátogatására anélkül, hogy elhagynák az osztálytermet. Ezeket az élményeket kutatási tevékenységekkel, prezentációkkal vagy írásos reflexiókkal lehet kiegészíteni.
- Szimulációk és rekonstrukciók: Olyan alkalmazások használata, amelyek rekonstruálják a bibliai eseményeket, történelmi korszakokat vagy a szentek életét, hogy a diákok mélyebben megértsék ezeknek a pillanatoknak a vallási kontextusát és spirituális üzenetét.

4. Személyre szabott és adaptált tanulás

- Személyre szabott tanulási útvonalak: A tanár differenciált tevékenységeket hozhat létre a diákok szükségletei, szintje és érdeklődése, valamint vallási tapasztalataik sajátosságai szerint.
- Hozzáférhetőség minden diák számára: Különböző kifejezési formák (írás, beszéd, rajz, hangfelvételek) használata, hogy minden diák hitelesen és hozzáférhető módon fejezhesse ki ötleteit és vallási élményeit.

5. Együttműködés és közösségi bevonás általi tanulás

- Csoportos projektek vagy más iskolákkal kötött partnerségek: Közös tevékenységek szervezése vallási vagy erkölcsi témákban.
- Oktatási vagy szociális kampányok: A diákok jótékonyági akciókat, kiállításokat vagy kampányokat szervezhetnek az iskolán belül vagy a közösségben, előmozdítva a keresztény értékeket, mint a szolidaritás, a megbocsátás vagy a felebarát tisztelete.

6. Spirituális és érzelmi szerepet betöltő gyakorlatok

- Imádság vagy csend pillanatai: Az óra elején vagy végén rövid imádságos pillanatok, meditatív csend vagy egy vallási üzenetű hangfelvétel meghallgatása iktatható be.
- Vezetett vallási olvasás: Vallási vagy erkölcsi szövegek olvasása, amelyet személyes, írásos vagy csoportos reflexió követ. Használhatók bibliai részletek, kortárs szerzők művei vagy hitvallások.
- Lelki/spirituális írás: Olyan tevékenységek, mint az „Levél Istenhez”, a „Lélek naplója”, „Hála napló” vagy a „Nap gondolata”, amelyek révén a diákok kifejezhetik belső érzéseiket, vágyaikat, hálájukat vagy egzisztenciális kérdéseiket.

7. Mesterséges intelligencia (AI) mint a tanulás segítője (tanári irányítással)

- AI használata tartalomfeltárássra: A diákok AI-alapú alkalmazásokat használnak vallási tartalmak feltáráására, tanári irányítással.
- Kiegészítő magyarázatok: Az AI kiegészítő magyarázatokat, példákat, szintéziseket vagy definíciókat nyújt a tanult témák jobb megértéséhez.
- Tanári irányítás: A tanár vezeti a tevékenységet, világos célokat tűz ki és figyelemmel kíséri, hogyan használják a diákok az AI-t.
- Személyre szabott támogatás: Az AI támogatja a személyre szabott tanulást, visszajelzést és erőforrásokat biztosítva az egyes diákok tempójához igazítva.
- Felhasználási módok: A diákok az AI-t kérdések megfogalmazására, prezentációk létrehozására, erkölcsi és vallási értékekről való reflexióra használhatják.

D. Az értékelés szempontjai

A Vallásoktatás, mint választható érettségi tantárgy bevezetése miatt, az értékelési folyamat még nagyobb jelentőséget kap a diákok oktatási pályájának alakításában. A líceumi értékelésnek tükröznie kell mind a kognitív és spirituális kompetenciák kialakulását, mind az erkölcsi-vallási értékek személyes és közösségi életben való alkalmazásának képességét.

1. Az organikus tanítás-tanulás-értékelés kapcsolat

A líceumi vallásórán az értékelés szorosan kapcsolódik mind a tanuláshoz, mind a tanításhoz, koherens és dinamikus rendszert alkotva. Az értékelést nem szabad különálló tevékenységnek tekinteni, hanem egy folyamatos, integrált folyamatnak, amely értékes visszajelzést ad a diáknak és a tanárnak is. Ez az organikus kapcsolat magában foglalja:

- A tanítási stratégiák adaptálását a kezdeti, formatív és záró értékelések során azonosított szükségletek alapján.
- A tanulás orientálását a valós kompetenciák kialakítására, nem csak a tudás felhalmozására.
- A diák motiválását a fejlődésének elismerésével és a személyes reflexió valorizálásával.
- Az értékelés összehangolását az oktatási célokkal, különös tekintettel a Vallás érettségi tantárgyként való bevezetésére.

2. Az értékelés, mint motivációs és szabályozó eszköz

Líceumon az értékelés a szabályozó és a motivációs funkcióra helyezi a hangsúlyt.

- Szabályozás (tanár szemszögéből): Visszajelzést ad a tanárnak a módszerek hatékonyságáról, a fogalmak és értékek megértéséről, a tartalmak adaptálásának vagy újrafelvételének szükségességéről.
- Motiváció (diák szemszögéből): A személyes fejlődés, az identitás megszilárdításának szakaszában az értékelésnek valorizálnia kell a személyes előrehaladást, ösztönöznie kell az aktív és hiteles részvételt, hangsúlyoznia kell a felelősséget és az önismeretet, valamint támogatnia kell a tájékozott döntéshozatalt a továbbtanulással vagy a szakmai irányválasztással kapcsolatban.

3. Az értékelés módszertana

a) Hagyományos értékelés (összegző és formatív), a következők által:

- Írásbeli tesztek (objektív és szubjektív tételekkel).
- Strukturált szóbeli értékelések (érvekkel alátámasztott válaszok, esszék).
- A tanulás ellenőrzése kérdésekkel és konszolidációs tevékenységekkel a tanegységek végén.

b) Modern/alternatív értékelési módszerek:

- Személyes portfólió: Reflexiók, esszék, spirituális naplók, tevékenységi lapok, projektek és kreatív termékek gyűjteménye.
- Tematikus projekt: Egyéni vagy csoportos munka, a tanterv releváns témáival, amely dokumentációt, gyakorlati alkalmazást és érvekkel alátámasztott bemutatót igényel.
- Vezetett önértékelés: Reflexiók lapok vagy naplók segítségével a diákok értékelik, mit értettek meg, hogyan viszonyultak érzelmileg, és milyen értékeket sajátítottak el.
- Szisztematikus megfigyelés: A részvétel, a vitákban és megbeszélésekben való bevonódás, valamint a tanulási kontextusokban kifejezett viselkedés és attitűdök.
- Tanulási termékek értékelése: Posztterek, prezentációk, morális-vallási tartalmú művészeti vagy digitális alkotások.
- Esettanulmányok és erkölcsi dilemmák megoldása: Lehetővé teszik a diák kritikai elemzési, erkölcsi ítéletalkotási és keresztény értékek valós helyzetekben való alkalmazásának képességét.
- Gyakorlati tevékenységek: A diákok bevonása morális, filantróp vagy spirituális jellegű akciókba, amelyeket később reflexiók naplóval, megbeszéléssel vagy portfólióval lehet értékelni.

c) Digitális és Interdiszciplináris Kompetenciákat Hasznosító Módszerek:

- Technológia segítségével megvalósított projektek: prezentációk, videóanyagok, tematikus Podcast-ok.
- Digitális portfóliók: az anyagok rendszerezése oktatási platformokon (pl. Google Classroom, Moodle).

4. Az egyéni haladás valorizálása, értékelése

Az értékelési folyamat középpontjában a diák előrehaladása áll, nem pedig a diákok közötti összehasonlítás. Cél annak nyomon követése, hogyan fejlődik az egyes diák kognitív, affektív és spirituális szempontból, hogyan fejlődik a reflexió, döntéshozatal, megbocsátás, szolidaritás képessége, és milyen mértékben válnak a keresztény értékek a személyes identitás részévé.

A líceumi vallásoktatás értékelésének az önismeret, a reflexió és a személyes elkötelezettség utazásává kell válnia. Különösen az érettségi választható tárgyként való bevezetés kontextusában lényeges, hogy az értékelési folyamat átfogó (a tanulás minden dimenzióját valorizálja), személyre szabott (a diák tempójához és profiljához igazított) és motiváló (ösztönzi a tudásvágyat, a mélyítést és a hit hiteles megélését).

E. A Vallás, mint érettségi tantárgy –a tanítás-tanulás-értékelés következményei

Ha a diák a Vallást választja érettségi tantárgyként, a záró értékelésnek tükröznie kell:

- A szóbeli vagy írásbeli kifejezés világosságát és koherenciáját.
- A teológiai ismereteket, amelyek bibliai szövegen, keresztény hagyományon és erkölcsi reflexión alapulnak.
- Az erkölcsi és vallási érvelés képességét.
- Az értékek interiorizálását és azok személyes, valamint társadalmi kontextusokban történő alkalmazását.

Az erre az értékelésre való felkészülés magában foglalhatja: írásbeli próbavizsgák szimulációját, érvelési és vitacsoportokat, vallási szövegértelmezési gyakorlatokat, aktuális témákról szóló reflexiókat.

A tesztalapos (rácseszti) értékelés egy modern javaslat, amely nagyobb objektivitást és hatékonyságot hoz a vizsgáztatásba. Ez a típusú tesztelés lehetővé teszi a gyors javítást és a szubjektív hibák kiküszöbölését. Ugyanakkor a vallás egy olyan tantárgy, amely az értékekre, a személyes reflexióra és a mély megértésre helyezi a hangsúlyt, ezeket a szempontokat pedig nehéz kizárólag tesztalapos választásokkal rögzíteni. Ezért fontos, hogy az értékelési forma fenntartsa az egyensúlyt a tesztelés szigorúsága és a tantárgy sajátosságai között.

A tesztalapos értékelésre való felkészülés eltérő megközelítést igényel, mint a klasszikus, esszéíráson alapuló tanulás, és magában foglalja:

- A tanterv alapvető témáinak megértését.
- A kulcsfogalmak memorizálását, mivel a tesztek gyakran kérnek bizonyos kifejezések, szereplők, szövegek vagy koncepciók helyes azonosítását.
- Tesztlapos gyakorlatokat, a formátum és a kérdéstípusok megismeréséhez.
- A figyelem és koncentráció fejlesztését, a kérdések és válaszlehetőségek gondos elolvasása révén.
- Az idő hatékony szervezését, ami egy strukturált tanulási tervet, a tananyag témákra bontását, rendszeres ismétlést és szimulált érettségi vizsgákat foglal magában.

F. A tanítás-tanulás-értékelés folyamatának adaptálása különböző diákcsoportok sajátosságaihoz

A vallásórákon elengedhetetlen a didaktikai stratégiák, a tartalmak és az értékelési módok adaptálása a diákok sokféle igényeihez, különösen a speciális oktatási igényű (SNI) és/vagy fogyatékossgal élő tanulók esetében. Ez a folyamat magában foglalja az aktív, tanulóközpontú módszerek használatát, a részvétel, az empátia és a személyes reflexió ösztönzését, valamint a feladatok személyre szabását az egyes diákok tempójához és tanulási stílusához igazítva. A tananyagok a fogyatékossg típusától függően vizuálisan, auditívan vagy tapintással adaptálhatók, az értékelésnek pedig folyamatosnak, formatívnak kell lennie, konstruktív visszajelzést adva és ösztönözve az egyéni fejlődést. A támogató tanárokkal, az iskolapszichológussal és a családdal való együttműködés szintén kulcsfontosságú az SNI-s diákok hatékony osztálytermi integrációjához, befogadó légkört biztosítva és valorizálva minden diák potenciálját.

LUCRU

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ
BERE ZSUZSÁNA ERZSÉBET	Profesor	Liceul Reformat „Lorántffy Zsuzsanna”, Oradea, Bihor
KÁLMÁN-PALI KATALIN- KINGA	Profesor	Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu”, Cluj-Napoca, Cluj
KANYA EDIT	Profesor	Liceul Tehnologic nr. 1, Suplacu de Barcău, Bihor Școala Gimnazială nr. 1, Balc, Bihor
SÓGOR ERZSÉBET- GYÖNGYI	Profesor	Liceul Pedagogic „Benedek Elek” Odorheiu Secuiesc, Harghita
ZALÁNYI ERZSÉBET	Profesor	Liceul Vocațional Reformat Târgu Mureș, Mureș

RESPONSABILI/COORDONATORI ȘTIINȚIFICI

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență	Calitate
ZĂBAVĂ MIHAELA	Consilier CNCE	Centrul Național pentru Curriculum și Cercetare	Responsabil CNCE
CSAKI PETER	Consilier MEC	Ministerul Educației și Cercetării	Responsabil MEC
PÎSLARU CĂTĂLIN	Inspector general MEC	Ministerul Educației și Cercetării	Responsabil MEC
PÜSÖK SAROLTA	Profesor universitar / Doctor	Universitatea Babeș- Bolyai, Facultatea de Teologie Reformată și Muzică, Cluj-Napoca, Cluj	Coordonator științific

RESPONSABILI/COORDONATORI/COLABORATORI

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență	Calitate
SZŰCS EVA- MONICA	Profesor – consilier	Sinodul Bisericii Reformate din România - Institutul Pedagogic Reformat	Coordonator cult